

Allt, hvad der stod i deres Magt til at udrydde Gaardmandsstanden.

Beviset for den første Betydning findes i de af dem udstedte Fæstebreve, der, som sagt, indeholde mange Klausuler, der ere i ligefrem Strid med den ommeldte Disposition: Beviset for den sidste i de af dem forhvervede Bevillinger, i hvis Følge de aldeles have udryddet Gaardmandsstanden i tvende store til Godset hørende Landsbyer.

Hvad da først angaaer de udstedte Fæstebreve, da ere Overtrædelserne i disse for mange, til at vi i dette Andragende, naar det ikke skal naae et uforholdsmæssigt stort Omfang, have kunnet give en udtømmende Fremstilling af samme; vi maae derfor indskrænke os til at anføre det Tilstrækkelige til at begrunde Retmæssigheden af vor Klage.

I den paagjældende Disposition er der foreskrevet, at Indfæstningen for en Gaard i Balsøelille, Haraldsted og Allindemagle Byer i det høieste maa være 30 Rbd., og i de øvrige Byer paa Godset 20 Rbd. Det hedder nemlig herom i Dispositionen, efterat der er talt om Høveriet, og at der bør holdes Maade med Indfæstningspengene: „Disse tvende sidst ommeldte Poster har jeg fundet tjenlig at iagttage; vil derfor og, at efterkommende Giere af Skoldnæsholm skulle efterkomme det samme. Til den Ende jeg herved fastsætter, 30 Rbd. at være det høieste, der maa tages til Indfæstning af en høverigjørende Bonde i Balsøelille, Haraldsted og Allindemagle, og 20 Rbd. af en høverigjørende Bonde i de øvrige Byer paa Godset“. Der er saaledes her uomtvisteligt givet enhver tilkommende Gaardfæster en uomstødelig Ret til ikkun at betale den her fastsatte Indfæstningssum. Denne Bestemmelse er desuagtet i mange Tilfælde overtraadt; som Exempel skulle vi anføre, at Søren Pedersen af Haraldsted ifølge Fæstebrev af 26de Septbr. 1835 har betalt 100 Rbd. i Indfæstning, Peder Pedersen sammesteds ifølge Fæstebrev af 19de Dec. 1833 100 Rbd., Lars Poulsen sammesteds ifølge Fæstebrev af 12te Octbr. 1839 100 Rbd., Anders Christensen sammesteds ifølge Fæstebrev af 10de Octbr. 1842 100 Rbd., og Lars Jensen i Skullestrup

af saakaldet Kirkejord 200 Rbd. foruden 50 Rbd. af Gaardens ældre Tilliggende.

Vi skulle dernæst fremhæve, at den aarlige Landgilde=Afgift i otmeldte Disposition er uforanderlig fastsat ved den der paaberaabte Jordebog, der er approberet under 20de September 1766, og at det er foreskrevet, at den skal betales med Penge, nemlig med 2 Rbd. for 1 Td. Rug, 1 Rbd. 3 Mk. for 1 Td. Byg og 1 Rbd. for 1 Td. Havre. Herom hedder det i Dispositionen: „Endeligen og da Landgilde af Skoldnæsholms Godsens Bønder ved en af mig under 20de September 1766 approberet Jordebog saa noigtigen er bleven fastsat af Rug, Byg og Havre at leveres, at Landgilden ikke høiere kan bestemmes, naar den nogenlunde skal kunne leveres uden Restance; saa vil jeg og, at denne Korn-Landgilde af Bønderne aarligt skal betales med Penge, efterdi de som oftest, formedelst Jordernes Udygtighed til at bære Sæd, maae købe Kornet til Jøde om Sommeren, og derfor skal betales for 1 Td. Rug 2 Rbd., 1 Td. Byg 1 Rbd. 3 Mk. og for 1 Td. Havre 1 Rbd., hvorefter Landgildens Beløb for enhver Bønde bliver at beregne.“ Ved denne Deel af Dispositionen er der altsaa fastsat en aldeles bestemt Norm for den aarlige Landgildes Storrelse, der saavel efter de brugte Udtryk som efter den hele Dispositions Bestaafenhed maa ansees som bindende for de efterkommende Giere, ja endog som uforanderlig ved senere Overenskomst mellem Giere og Fæstere. Denne Bestemmelse er desuagtet i mangfoldige Tilfælde overtraadt, idet der er paalagt Fæstere en saakaldet „forhøiet Afgift“. Som Exempler skulle vi anføre, at Peder Larsen af Allindemagle ifølge Fæstebrev af 20de December 1803 betalte i forhøiet Afgift 8 Rbd. aarlig, Peder Nielsen sammesteds ifølge Fæstebrev af 1ste October 1827 48 Rbd. aarlig, Hans Pedersen af Haraldsted ifølge Fæstebrev af 31te August 1840, 4 Tønder. Byg aarlig i Penge efter den sjællandske Capitelstaxt, Peder Pedersen af Haraldsted ifølge Fæstebrev af 19de December 1833, Christoffer Poulsen sammesteds ifølge Fæstebrev af 6te October 1825, Anders Christensen sammesteds ifølge Fæste-